

изгрѣва пжленъ мѣсецъ, изгрѣва надъ гори и залазя задъ гори, а слѣдъ него милиони звѣзди блѣшатъ, трѣптятъ по синеватія небосклонъ, като свѣтли бриланти. Хубость, и горѣ по небето, хубость и долу по земята; но защо сж тія хубости по тія мѣста, дѣ нѣма кой да имъ са радва, кога този, който трѣба да са ползува отъ тѣхъ, той е сега безчувственъ, убитъ смазанъ? Пустии и страшни сж за него тія очарователни страни, и той не смѣ нито да излѣзе да имъ са порадва, нито пжкъ иска да ги глѣда. Прибралъ са въ града си или въ селото си, но и тамъ го не едържа; затворилъ са, заключилъ са въ кжпата си, но и тукъ стои като на тржнь; единъ день му са чини, като цѣла година. Като слуша на около си за по-голѣми и по-страшни пакости, нему не е на очи нито добитоеъ, нито имане, нито кжща, нито поекжшнина; той желае и са моли на Бога само да може да прекара този оганъ, здравъ и читавъ съ дѣцата си, че сѣтнѣ, той е вреденъ сичко пакъ да си набави. На този часъ това го благодарии и радва, че е въ кжпата си и при дѣцата си; но беспокоеенъ ли е? Сладакъ ли му е хлѣба, какавъ му е сжня? той самси знае. Хлопнѣ нѣщо, той трепва: пукне ли пушка, той цѣлъ са растреперва и захваща да шумоли изъ кжшѣ и да глѣда въ коя дупка да са завре съ дѣцата си, та по-сжжно да продаде живота си.

Може, читателю, и дай Боже, дано да може, да бждешъ въ охални дни и години като прочиташъ тія отчаенни рѣдовци, и ти тогива ще кажешъ: „Ма'ла пжкъ страшливи биле тогава нашитѣ бжлгаре; онзи който ще да убива и той не е ли съ душа, и той не ли трѣба да са бой, беки него го куршюмъ не хваща, ножъ не пробива? Нѣмало ли у нашитѣ пушка и ножове?“

— Наистина, имало е у нашитѣ и пушки, и ножове, и скрце, и сила, ти отговарямъ азъ читателю, но постой, тжрни малко, и азъ да та попитамъ, та ти ми отговаряй.

Живѣялъ ли си ти съ години между единъ варварски народъ, подъ турска власть, ножа да е надъ главата ти и турчинъ да та застрашява оше дордѣ си билъ въ матерната си утроба? Прекарвалъ ли си ти такива зли години, въ които да живѣшъ не на поляната, но средъ единъ многолюдень градъ, населенъ повече или по-малко отъ турци, които само да гледатъ единъ гяуринъ да са поупрѣ, или да вдигне ржеа, че да вигнатъ вжрху цѣлото бжлгарско население: „гяуритѣ дигнаха глава; ставайте да ги исколимъ“!!